

Kagu-Eesti alkoholiprobleemist

Maali Käbin
(Tervise Arengu Instituut)

14.08.2019

Kui palju on liiga palju?

MADALA RISKI PIIR

PÄEVAS

KUNI **2** ALKOHOLI-
ÜHIKUT

KUNI **4** ALKOHOLI-
ÜHIKUT

NÄDALAS

KUNI **8** ALKOHOLI-
ÜHIKUT

KUNI **16** ALKOHOLI-
ÜHIKUT

Mis on “nädala norm”?

- Üks alkoholiühik on 10 g puhast alkoholi, mis tähendab keskmiselt 32 ml viina, 240 ml õlut või 110 ml veini, olenevalt joogi alkoholisisaldusest.
- ... nädalas 16 ühikut alkoholi joov mees joob:
  - aastas 832 ühikut ehk *26,2 pudelit viina*,
  - mis vastab tarbimisele 10,6 liitrit puhast alkoholi aastas (naised poole vähem).
  - Eesti elanikkonnast moodustavad naised 53%
  - Seega TAI “soovituslik” kogutarbimine oleks 7,8 liitrit absoluutset alkoholi *per capita*.

Kuhu seada piir?

- WHO hinnangul on 6 liitrit absoluutalkoholi aastas elaniku kohta piir, millest alates tekivad olulised kahjud rahva tervisele.
- Eesti alkoholipoliitika rohelises raamatus on valitsuse esialgseks eesmärgiks vähendada alkoholi tarvitamist püsivalt 8 liitrini aastas elaniku kohta.

*Allikad: HEALTH21 – health for all in the 21st century (WHO) .
Alkoholipoliitika roheline raamat. Sotsiaalministeerium 2016.*

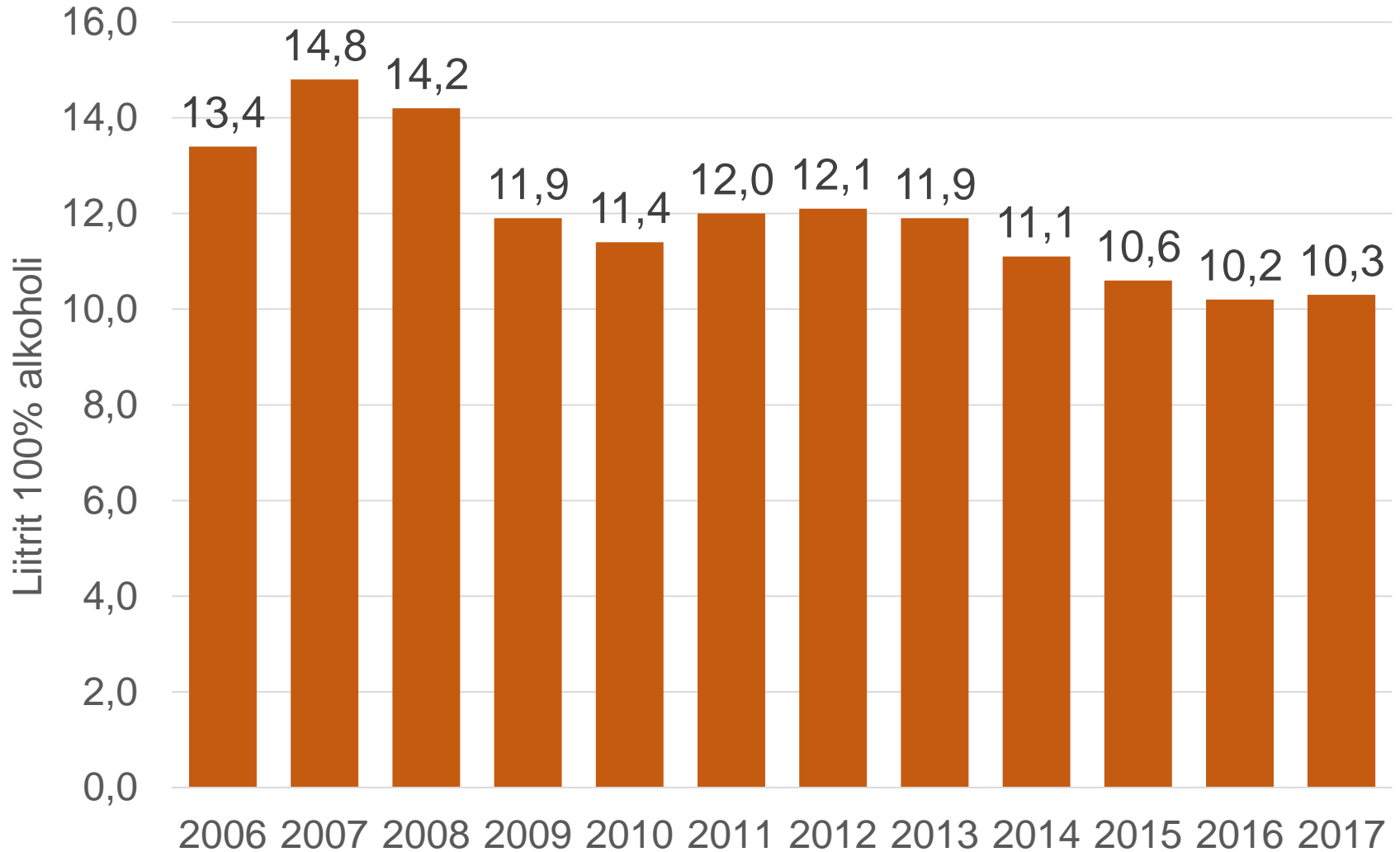
Kui vähe on liiga vähe?

- Ülemaailmses haiguskoormuse analüüsis (*Global Burden of Disease Study*) leiti, et alkoholi tarvitamine on üks olulisim riskifaktor, mis põhjustab arvestatavat tervisekaotust kõigis riikides, kus alkoholi tarvitatakse.
- Alkoholi tarvitamise taseme tõusuga kasvab suremus kõigi erinevate surmapõhjuste tagajärjel ning eriti kasvajatesse.
- Minimaalne tervisekadu on ainult tarbimise nulltaseme juures.

Kui palju eestlased
tegelikult joovad?

Alkoholi tarbimine

Liitrit täiskasvanud (15+) elaniku kohta 100% alkoholis

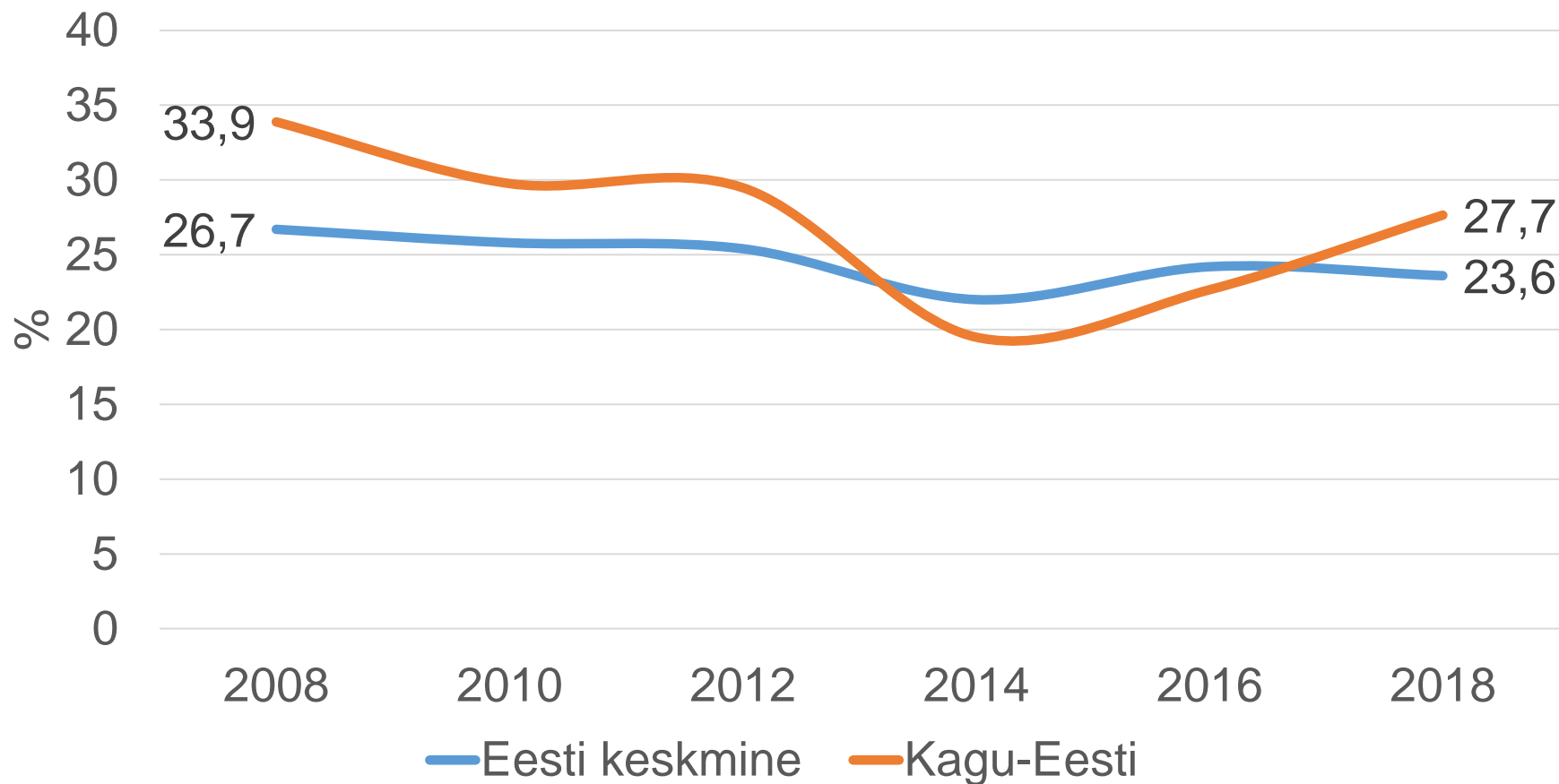

Allikas: Konjunkturiinstituut, Alkoholi turg, tarbimine ja kahjud Eestis. Aastaraamat 2018.

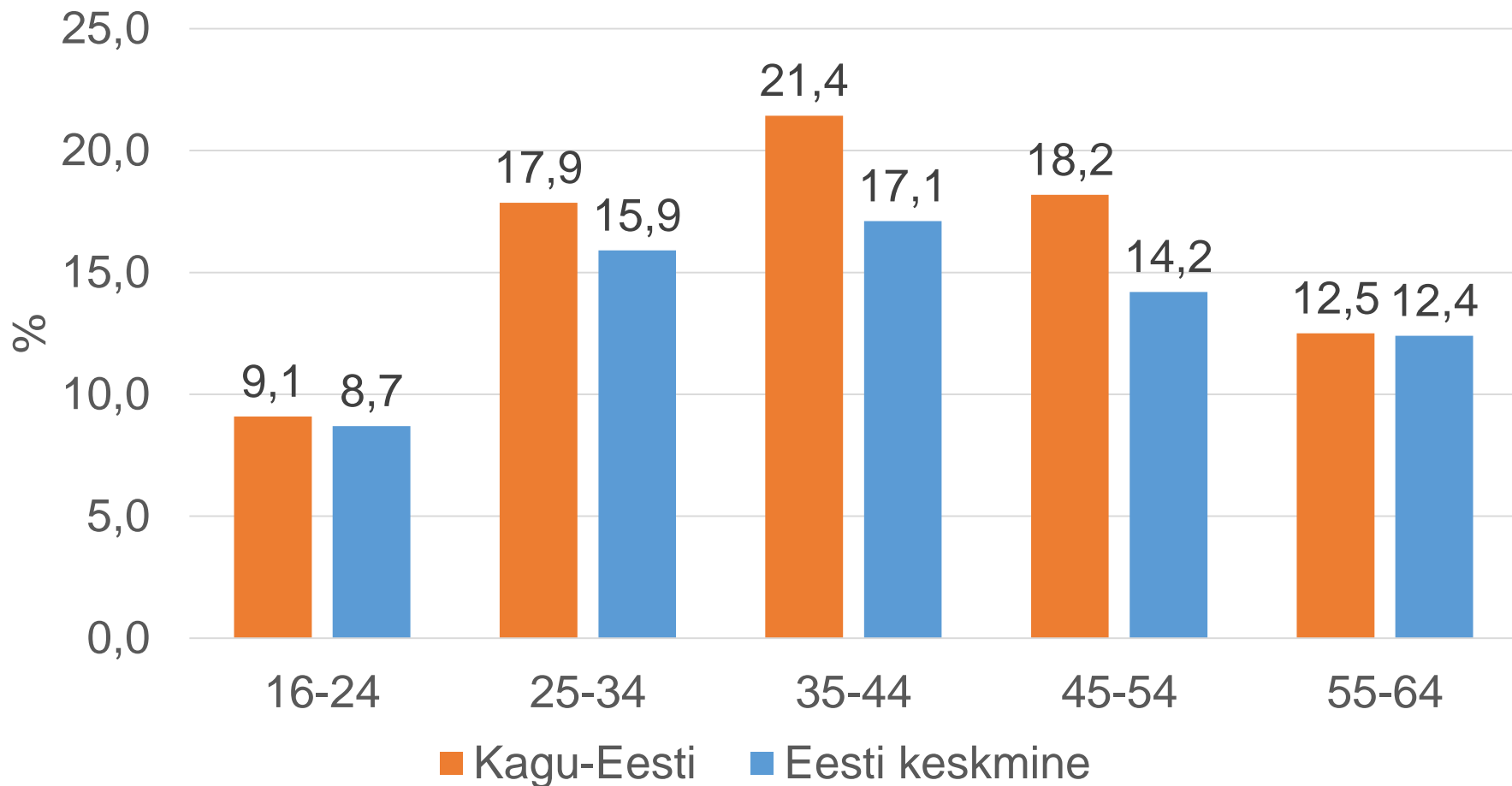
Kui paljud eestlased üldse joovad?

- Maailmas keskmiselt 39,5% inimestest tarvitab alkoholi.
- Mitmetes Aafrika riikides on alkoholi tarbimine nullilähedane.
- Eesti inimestest tarvitab elu jooksul alkoholi ligi 90%.
- Umbes üks kolmandik neist on alkoholi liigtarvitajad.
- **Kagu-Eestis** (Põlva-, Võru- ja Valgamaa) oli 2019. aastal 89158 elanikku. Neist 90% on 80242. Nendest omakorda kolmandik 26479 – **st potentsiaalselt üle 26 000 inimese, kes elu jooksul alkoholi liigselt tarvitab.**

Neljandik täiskasvanutest tarvitab alkoholi vähemalt mõned korrad nädalas

Enim joovad end purju 35-44-aastased

Vähemalt kord nädalas korraga vähemalt 6 annuse alkoholi tarvitamine (purju joomine) 2018
Allikas: Täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, Tervise Arengu Instituut

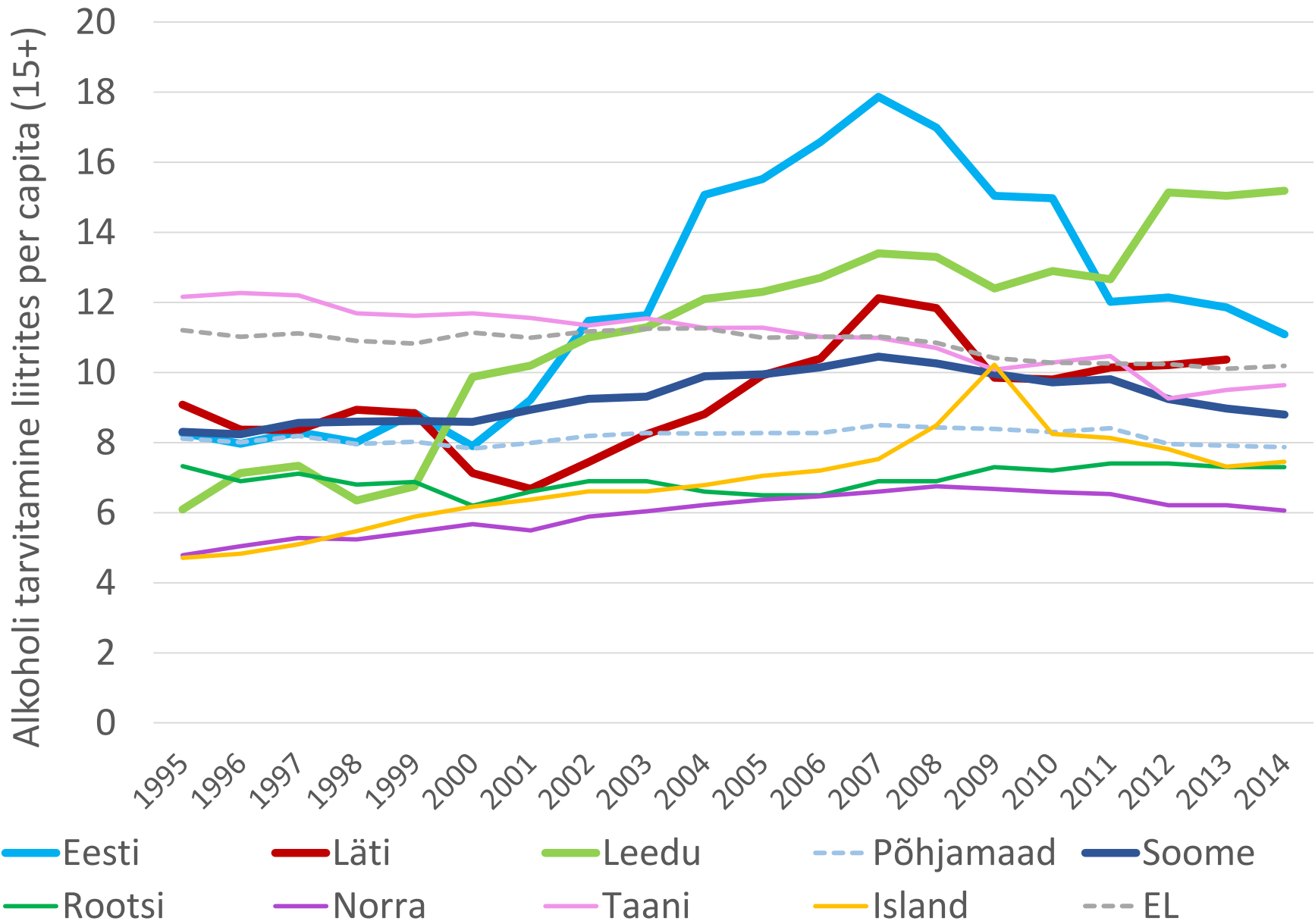
3 liitrit õlut korraga iga nädal

- Vähemalt korra nädalas on viimase 12 kuu jooksul ühe korra/sündmuse käigus kaksteist või enam annust alkoholi tarvitanud 7% telefoni- ja 9% veebiküsitlusele vastanutest ning vähemalt korra kuus vastavalt 20% ja 24% vastajatest.
- 12 annust alkoholi = 384 ml viina või 3 liitrit õlut
- Uuringu valim oli 18-64-aastased Eesti elanikud. Vanuses 20-64 elanikke Kagu-Eestis - ca 52197. 8% sellest on **4175 inimest, kes joob iga nädal korraga 3 liitrit õlut.**

Aga kui palju teised
joovad?

Kus juuakse?

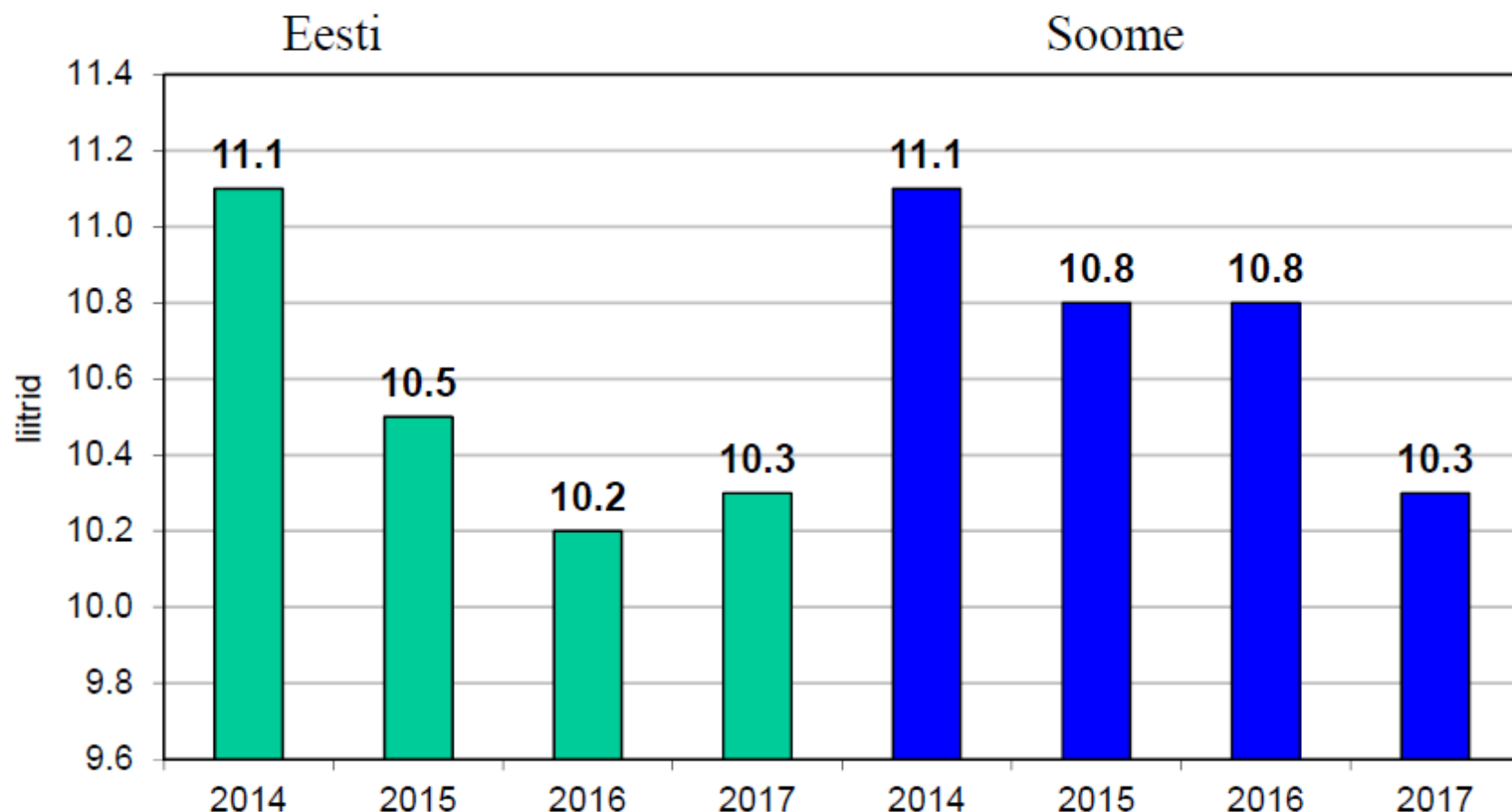
- Alkoholi tarbimises on väga suured erinevused eri riikide vahel.
- Tarbimine on suurim Euroopa piirkonnas ning siin on suurim ka alkoholist tingitud tervisekahjude osakaal.
- Baltimaad/osad Põhjamaad on maailma kõrgeima alkoholi tarbimisega riikide hulgas. Nende hulgast Leedu ja Läti kõige ees, järgnevad Eesti, Soome, Taani ja Põhjamaadest vähim juuakse Norras ja Islandil.
- Alkoholi müügikohti Eestis 100 000 elaniku kohta 195; Soomes 5,1; Rootsis 4,5.

Allikas: WHO

Alkoholsete jookide tarbimine Eestis ja Soomes

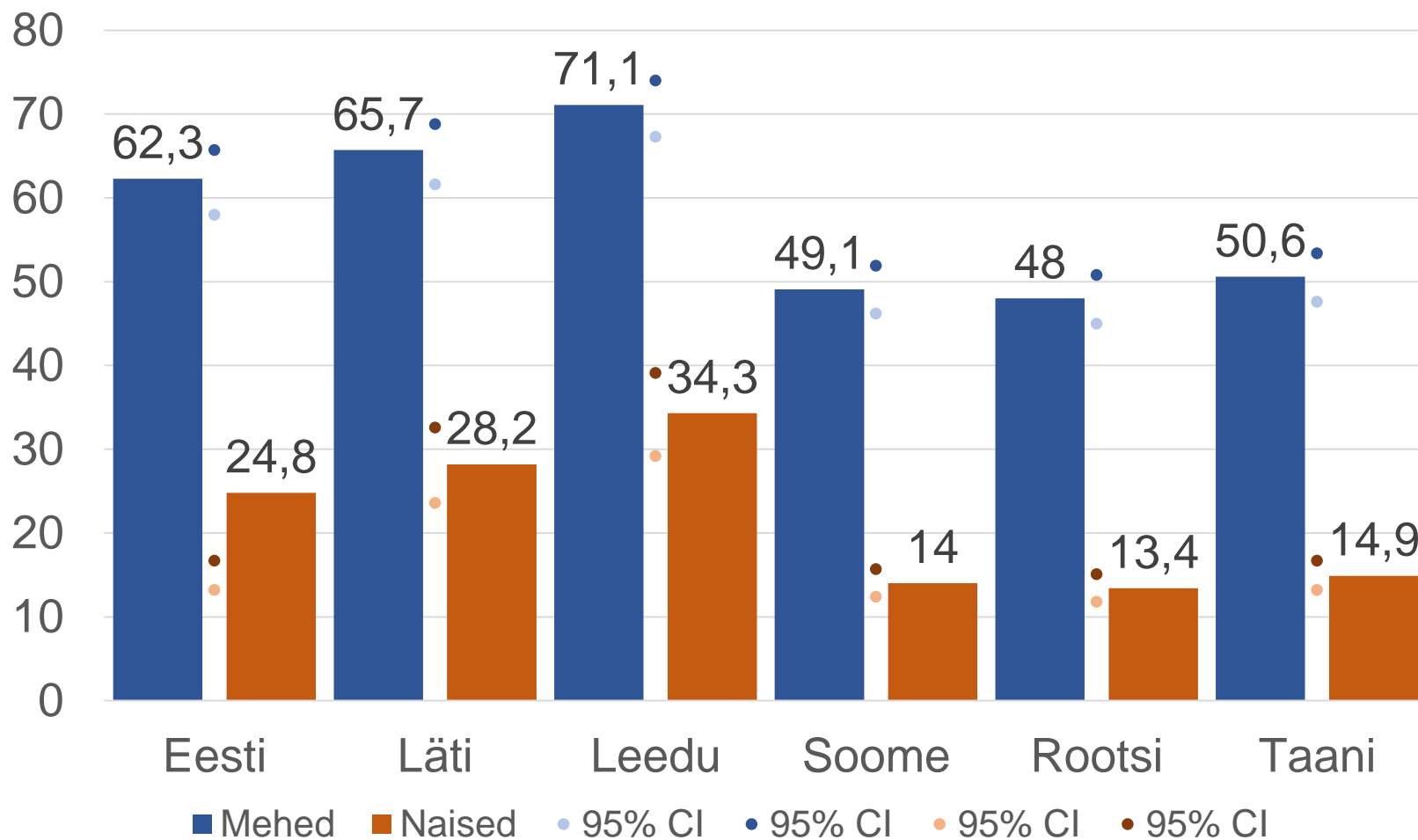
(liitrit täiskasvanud (15+) elaniku kohta 100% alkoholis)

Allikas: Eesti Konjunkturiinstituut, THL

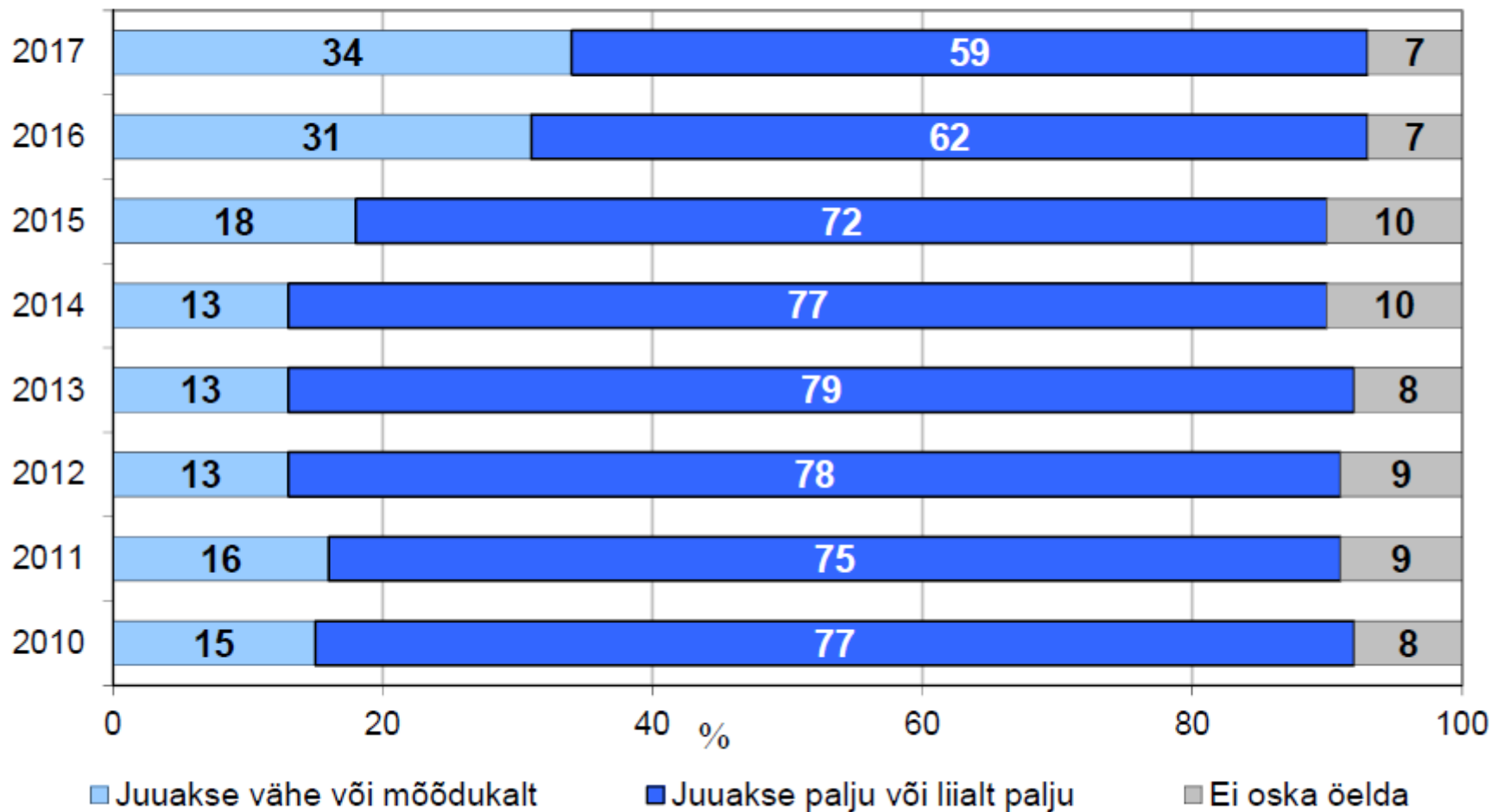
Purjujoomine 15-19-aastaste hulgas

Viimase 30 päeva jooksul

Allikas: ESPAD. Heavy episodic drinking

Elanike hinnang kaasmaalaste alkoholitarbimisele (% vastanutest)

Milliseid kahjusid alkoholi tarvitamine kaasa toob?

- WHO raporti põhjal on alkohol tervisekahjustusi tekitavate tegurite hulgas maailmas kolmandal kohal kõrge vererõhu ja suitsetamise järel. Alkoholi tarvitamisest tingitud häired on ülemaailmselt **kõige levinumad psühhoaktiivsete ainetega seotud häired**. 2016. aastal hinnanguliselt 100,4 miljonit juhtu.
- 2016. aastal põhjustas alkoholi tarvitamine peaaegu **3 miljoni inimese surma**, sealhulgas 15-49-aastaste meeste surmadest 12% olid alkoholi tarvitamisega seotud.
- Alkohol oli 2016. aastal **enneaegsete surmade ja tervisekahjude põhjustajana ülemaailmselt 7. kohal**, Eestis 6. kohal

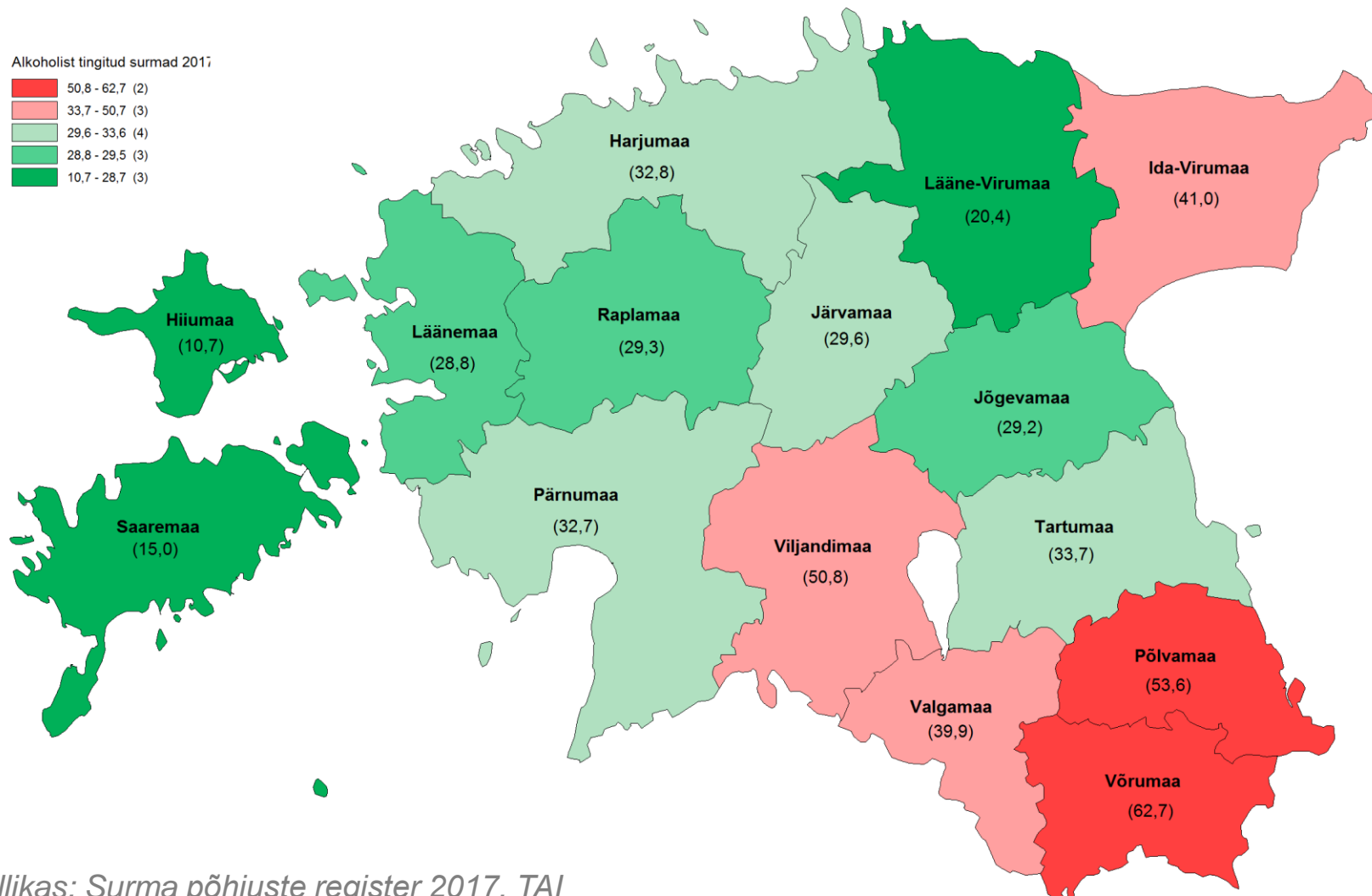
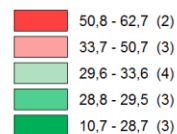
Kui palju põhjustab alkohol tervisekaotust Eestis?

- Eesti rahvastiku haiguskoormusest põhjustab alkohol ligi 10 protsenti ehk laias laastus **40 000 kaotatud eluaastat aastas**.
- 2017. aastal olid Eestis alkoholi tarvitamise häired **enneaegsete surmade põhjustajana 8. kohal**. Võrreldes 2007. aastaga on olukord paranenud (esikolmiku moodustavad südame isheemiatõbi, kõrgvererõhuga seotud südamehaigused ning infarkt).
- **8% haiguste tõttu kaotatud eluaastatest** on Eestis seotud alkoholi tarvitamisega ning toimetulekuraskuste ja puuete põhjustajana on alkoholi tarvitamisega seotud häired 9. kohal. (Esikolmik on alaseljavalud, kukkumised ning peavalusid põhjustavad haigused.)
- Kui aga suremus ja haigestumus kokku liita, tõuseb alkoholiga seotud tervisekaotus tähtsusest kuuendaks. (Ettepoole jäävad vereringeelundite haigused, kõrgvererõhutõbi, kopsuvähk ja suitsiid)

Surmad alkoholist tingitud haigustesse

100 000 elaniku kohta, 2017

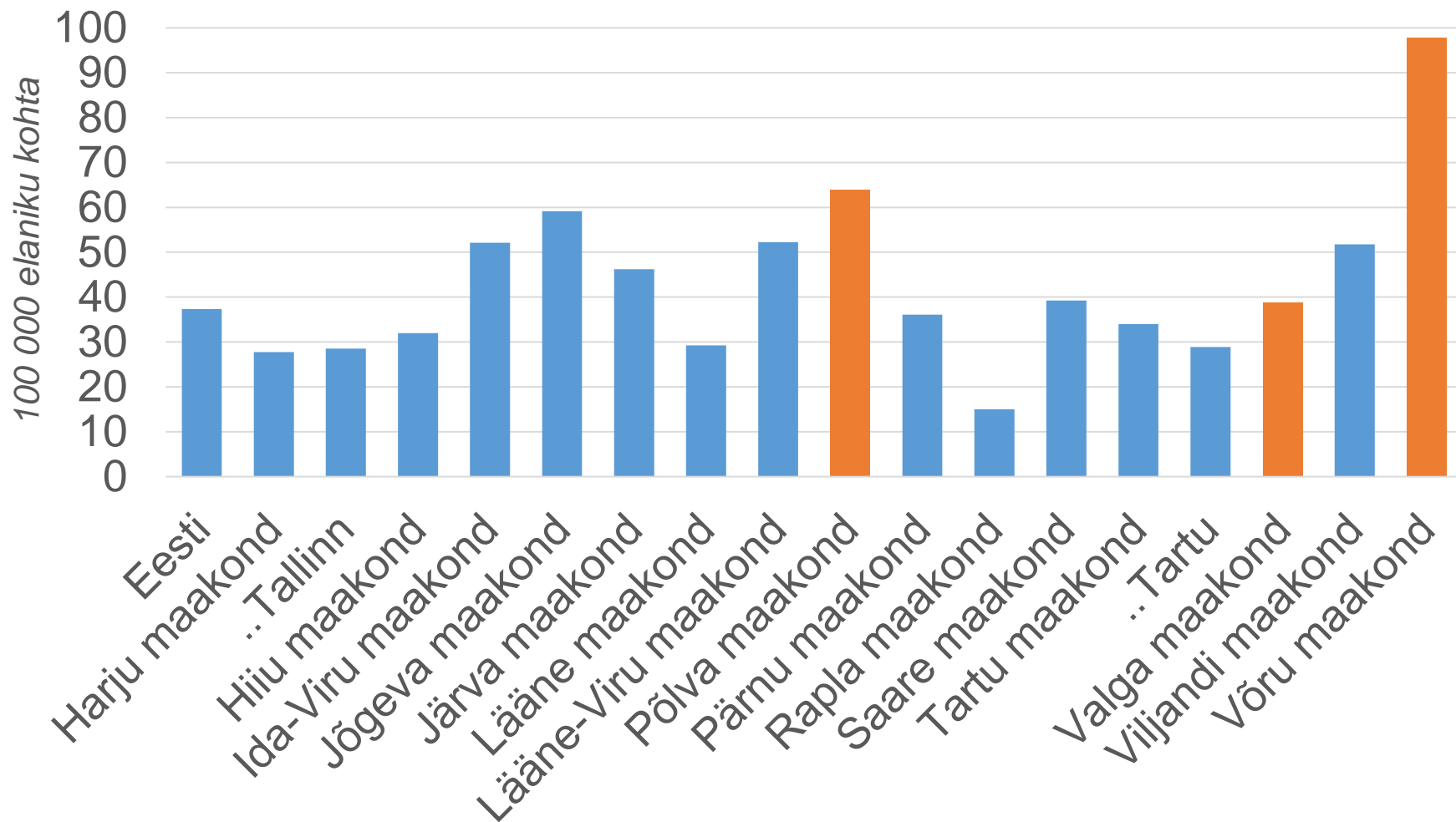
Alkoholist tingitud surmad 2017

Allikas: Surma põhjuste register 2017, TAI

Surmad alkoholist tingitud haigustes

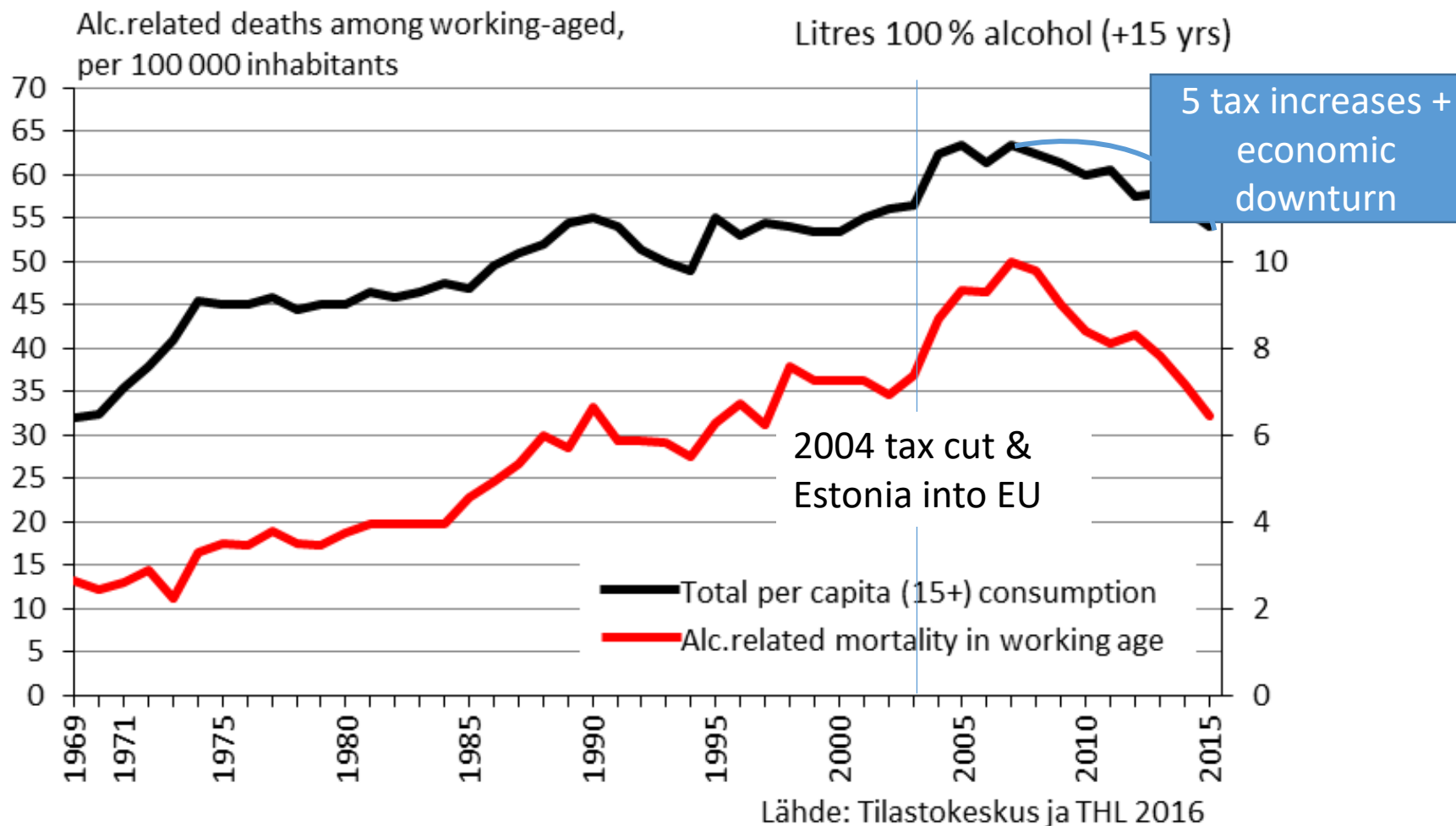
100 000 elaniku kohta, 2018

Allikas: Surma põhjuste register 2018, TAI

Kuidas suremus on tarvitamisega seotud?

Soome näide

Per capita alkoholi tarvitamine ja alkoholiga seotud suremus tööealiste hulgas.

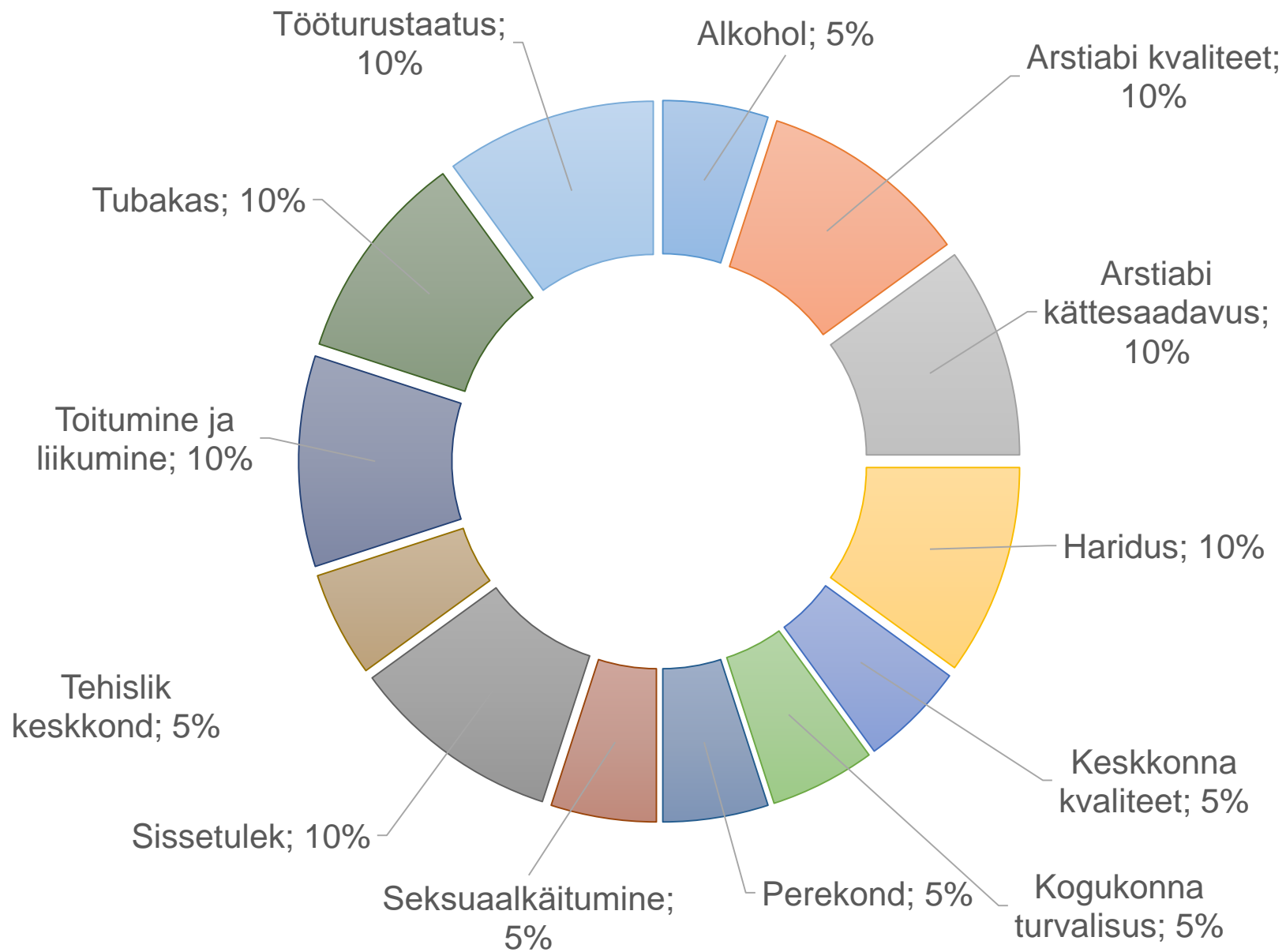
Allikas: Leifman, H. Opportunities and Challenges of the Nordic/Baltic alcohol policy model

TOP 10 enneaegsete (<65a) surmade põhjust Eestis

2005		2016	Muutuse % 2005-2016
1. Südame isheemiatõbi	—————	1. Südame isheemiatõbi	- 25%
2. Peaajuveresoonte haigused	—————	2. Peaajuveresoonte haigused	- 50%
3. Kopsuvähk	-----	3. Kõrgvererõhutõbi	66%
4. Suitsiid	-----	4. Kopsuvähk	- 24%
5. Alkoholi liigtarvitamine	-----	5. Suitsiid	- 39%
6. Liiklusvigastused	-----	6. Alkoholi liigtarvitamine	- 31%
7. Kõrgvererõhutõbi	-----	7. Alzheimeri tõbi	32%
8. Kardiomüopaatia	-----	8. Jämesoolevähk	- 12%
9. Maovähk	-----	9. Kardiomüopaatia	- 25%
10. Jämesoolevähk	-----	10. Maovähk	- 29%
14. Alzheimeri tõbi	-----	15. Liiklusvigastused	- 59%

Ennetatavad surmad, 2018

	% ennetatav	Kõik surmad	Neist ennetatavad
HIV-tõbi	100%	48	48
Sõidukiõnnetused	100%	83	83
Muud õnnetused	100%	113	113
Enesetapp ja teadmata tahtlusega vigastused	100%	235	235
Alkoholist tingitud haigused	94%	453	426
Hepatiit C	83%	12	9
Huule, suuõõne ja neelu pahaloomuline kasvaja	76%	111	88
Emakakaela pahaloomuline kasvaja	73%	54	38
Tuberkuloos	69%	13	9
Söögitoru pahaloomuline kasvaja	65%	70	54
Maksa ja maksasiseste sapijuhade pahaloomuline kasvaja	65%	124	76
Südame isheemiatõved	26%	2916	776
Suhkurtõbi	5%	230	10
KOKKU			3176

Aitäh kaasa mõtlemast!